

LJUDEM V STISKI JE POMAGAL ŽIVETI DRUGAČE

OB SMRTI DR. JANEZA KLOBUČARJA (1933-1997) IN IZIDU ALMANAHA
 UČILI SMO SE ŽIVETI DRUGAČE. LJUBLJANA: KZA TABOR-STARA LJUBLJANA 1997, 268 STRANI.

*Pustite me oditi samega,
 kot sem prišel.
 Pustite me oditi tihega,
 kot sem živel.
 Pustite me oditi srečnega,
 kot sem vse kratke dni vesel
 prebrodil svoj čas in hitel
 zajeti duh in moč srca človeškega.*

(Janez Klobučar)

V najhujši julijski vročini letošnjega poletja se je sredi počitniškega miru zbrala na ljubljanskih Žalah tisočglava množica, da bi se v zbranem molku poslovila od človeka, kakršnih je malo: od dr. Janeza Klobučarja. Dan prej, ko je bila v časopisu osmrtnica, so pri njegovih kolegih zvonili telefoni, ko smo drug drugega spraševali: »Pa menda to ni osmrtnica za našim Janezom!?« Zvonilo je res njemu; umrl je nenadoma, sredi dela, 27. julija 1997, v nas pa odzvanja praznina izgube in obenem polnost njegovega bogatega življenja. Koliko »zlatih zrn« – tak je naslov zbirke njegovih aforizmov – je rodil njegov duh! Svojim pesmim, kjer si podajata roko živahen nemir ustvarjalca in spokojni mir modreca, pa je dal značilen naslov »Nemir snovi«. Kako posrečena oznaka za njegovo življenje in delo.

Prijatelji, ki smo ga poznali, smo od nekdaj občudovali njegove vsestranske zmožnosti. Sleherno delo, ki ga je poprijel, mu je uspevalo: klavir ali harmonika sta mu ubrano pela, beseda se mu je zlivala v pesem in modrostni rek, v smeh in nasvet, barve in materiali v umetniško sliko ali kip, pogovor z vsakim človekom v harmonijo medsebojnega sožitja. Na pot v življenje mu je bilo dano res mnogo talentov in od malega naprej jih je dobro razvijal.

Najbolj smo spoštovali njegovo pošte-

nost. Ta ni nikomur dana. Janez Klobučar je sebe od začetka oblikoval v pokončnega človeka, ponosnega in srčno dobrega, v poštenjaka. V tem je bil vsakomur, ki ga je poznal, neprekosljiv vzor. Živel je v časih, ki so ga velikokrat postavljali pred razpotje med pošteno pokončnostjo in zunanjim dobičkom, udobjem, ugledom... Vedno se je brez oklevanja odločil za pošteno pokončnost. Zato je bilo njegovo življenje naporno in skromno v ozadju, pred ljudmi, ki so prišli z njim v stik, pa je vedno bil in ostaja modrec in poštenjak.

Človek se sprašuje, kje je skrivnost za tako lepo in bogato človeško življenje, za tako uspelo strokovno delo z ljudmi v stiski. Je odgovor v morda v genih in značaju? Ali v okoliščinah, v katerih je živel? Morda v njegovi volji do učenja?

Njegov življenjepis ne da odgovora. Pokaže pa nam dejstva, seveda če bi pogledali v podrobnostih, kakšen človek in strokovnjak je bil Klobučar. Ali – kar je še bolj v Klobučarjevem duhu – spodbudi nas lahko, da vprašanje zastavimo sami zase in nanj odgovarjamo. Preletimo vsaj bežno njegovo življenje.

Janez Klobučar se je rodil 21. 2. 1933 v vasi Veliki Nerajec pri Dragatušu v Beli Krajini. Kmečko poreklo mu je ostalo v krvi in vse življenje je ubrano resoniral z naravo. V rodni družini je podedoval visoko kulturo medčloveškega sožitja, trda vojna leta v otroštvu so mu odstirala zavese človeške tragike ter ga učila iznajdljive resnosti in stvarnega gledanja na vsako situacijo. Bil je vedrega značaja – že kot otrok je s svojo harmoniko zabaval svate na porokah. Imel je izjemen energetski potencial in potrpežljivo vztrajnost v prizadevanju za zastavljene cilje. V rodno Belo Krajino se je vse življenje rad vračal.

Po vojni se je l. 1949 vpisal na vojaško medicinsko šolo in jo 1953 končal kot najboljši dijak. To mu je v vojski odprlo vsa vrata in v prvo službo so ga poslali na vojaško medicinsko akademijo v Beogradu. Toda bil je preveč pokončen in samostojen človek, da bi se prilagajal trenutnemu vetru časa. Po enem letu se je vrnil v Ljubljano in delal kot vojaški zobotehnik. Kljub silni želji po študiju mu tega niso dovolili. Šele leta 1960 se je lahko vpisal na stomatološki oddelek Medicinske fakultete in v najkrajšem možnem roku doštudiral. Zanimanje za psihologijo osebnosti ga je gnalo, da je končal tudi štiri semestre psihologije.

Njegova glavna šola pa je bila »trinajsta šola pod mostom« (Cankar), učenje iz življenjske prakse, zlasti pri delu z ljudmi v stiskah: svetovalnem, terapevtskem in organizacijskem. Že od začetka je veliko delal pri Rdečem križu. Po invalidski upokojitvi l. 1970 zaradi okvare vida pa si je poiskal več kakor polno zaposlitev v socialnem urejanju zasvojenecv in njihovih družin. Prva leta je imel svetovalno ordinacijo, terapevtske skupine alkoholikov in njihovih družinskih članov ter klube zdravljenih alkoholikov pri dr. Janezu Ruglju na Bohoričevi v Ljubljani, pozneje se je preselil v Zdravstveni dom Center. Zadnja leta je poprijel tudi na področju drog, bil je pravi učitelj in svetovalac staršem, ki se združujejo v društvu Up. Svoj drugi dom, ki si ga je zgradil za stara leta v miru narave pri Polhovem Gradcu, je preuredil v center za ljudi v stiski, ki so se »učili živeti drugače«; poimenoval ga je z značilnim imenom Vedrina. Pri kavi po kosilu je sredi dela na Vedrini nenadoma omahnil mrtev ženi v naročje.

Komaj dober mesec prej, 6. junija, je njegov klub zdravljenih alkoholikov Tabor praznoval 20-letnico. V glasbeni šoli Trnovo so pred polno dvorano družinski člani kluba v glasbi in besedi predstavili prekrasno kulturno doživetje: to je bila resnična lepota in bogastvo vsakdanjega človeškega življenja in sožitja, doživljanja narave in kulture, daleč stran od vsakega terapevtskega ozračja.

Klobučarjev klub Tabor ima edinstveno izkušnjo družinskega socialnega urejanja.

Po prvih letih osnovne terapije so skupaj s Klobučarjem delali »osemletko življenja«. Nato jih je terapevt pustil eno leto povsem same; češ, če želite, se lahko srečujete sami, dovolj ste zreli za življenje. Kakor je obljubil, se je po enem letu vrnil v skupino na obisk. In dogovorili so se, da se bodo sestajali naprej kot prijatelji in se izpopolnjevali zlasti v medčloveških odnosih in v kulturnem bogatenju. Eden od njihovih vidnih rezultatov je skladovnica revije *Taborci*, ki so jo izdajali zase in za svoje prijatelje.

Ob 20-letnici so izdali almanah *Učili smo se živeti drugače*, s podnaslovom »Izbrani prispevki članov kluba zdravljenih alkoholikov Tabor-Stara Ljubljana«. To je razkošna, krasno opremljena, 268 strani obsežna knjiga. Je dokument, ki kaže, kako visoko lahko pridejo ljudje, ki so bili povsem na tleh, če poteka njihovo socialno učenje v pravo smer in na pravi način. Almanah ima sistematično razporejene prispevke, tako da bralec spremlja socialni in človeški napredek avtorjev – teh je več deset – od začetka do dvajsete obletnice skupnega socialnega učenja v skupini za samopomoč. Prispevki si sledijo po naslednjih »poglavjih«, ki jim je Klobučar napisal kratke uvodne besede: odločitev, težave, učenje in spreminjanje, družinska ura, spoznanja, smisel, razpoloženja, spomini na otroštvo, odraščali so z nami, žena-mati, pisma (partnerki/ju), portreti, zaključne naloge, in memoriam (umrlim članom), potopisi, kaj mi polepša dan, humor.

Menim, da v prihodnje specializiran socialni delavec za področje zasvojenosti ne bo mogel mimo izziva te knjige. Kakor tudi ne mimo drugih Klobučarjevih izvirnih prispevkov naši stroki, na primer družinski uri kot sredstvu za urejanje partnerske in družinske komunikacije.

Ob koncu naj poudarim, da je pokojni kolega dobro poznal tudi pomen nevsiljive, toda trdne medsebojne povezanosti strokovnih delavk in delavcev. Brez nje ni napredka stroke. Socialnim delavkam in delavcem, ki delajo z zasvojenici in njihovimi svojci, pa je nujna tudi za lastno poklicno higieno. Janez Klobučar je bil v našem poklicnem združenju, Socialnem forumu za zasvojenosti in omame, do smrti

član izvršnega odbora. Strokovni tovariši in prijatelji ga bomo zelo pogrešali; za njim je ostala vrzel, ki nam je nihče ne bo mogel zapolniti, kakor je ne more njegovi dragi ženi, hčerki, sinu in vnukom.

»Grobe stvari prijemaj nežno,« je eden od Klobučarjev izrekov, ki se mu je utrnil ob dolgoletnem delu z zasvojenimi ljudmi in z njihovimi družinami. Tako je delal sam

in neštete ljudi obogatil, mnogim rešil življenje, vrnil družinsko srečo. Veliko kolegic in kolegov se je pri njem učilo svojega poklicnega dela z ljudmi v stiski. Za vse te in mnoge druge prijatelje ostaja to, kar je bil: strokovni prijatelj – vzornik in slovenski poštenjak, kakor ga je opisoval Trstenjak.

Jože Ramovš